

krat moža s sekiro, ko je ležal v postelji, in mu težko ranila vrat. Moža so spravili v bolnico v Krško, ženo pa v kozjanski zapor.

Mrtvega so našli. Mrtvega so našli v Trbovljah v svoji sobi 85letnega prevžitkarja Martina Drobeža. Na povratku iz cerkve proti domu se je zgasil pri svojem nečaku, kjer so mu postregli, a je že tožil, da mu ni nekaj prav v prsih. Doma se je zaprl v svojo sobo, v kateri so ga našli po dveh dneh — mrtvega.

Pod vlak. Na Vidmu ob Savi se je pognal pod vlak 23letni brezposelni pomočnik Milko Bohorč. Bival je pri svoji sorodnici na Vidmu in namigaval napram znancem na prostovoljno smrt. Brzovlak je nesrečneža grozno razmesaril in so bili deli njegovega trupla raztreseni dober kilometer na daleč.

Opasen vlomilec in pobegli kaznjene pod ključem. Orožniki v Medvodah pri Ljubljani so ustavili moškega, ki je trdil, da se piše Lovro Tadič. Zandarmerija je sumljivega moža odpremila v Ljubljano, kjer so na podlagi prstnih odtisov ugotovili, da gre v tem slučaju za 29letnega Jakoba Lamprehta, pristojnega v Poljane nad Škofjo Loko. Lampreht je presedel radi vlomov 9 let v ječi. Zadnja njegova kazen je znašala 5 let in je obsojeni že presedel ne-

Najznamenitejši danski raziskovalec severnih pokrajin dr. Knud Rasmussen.

Arestacija fašističnega voditelja na Irskem — generala O'Duffyja.

Mladi siamski kralj potuje po svojem kraljestvu.

kaj let v mariborski kaznilnici. Lani dne 31. avgusta je Lampreht z dela na Vinorejski šoli v Mariboru s pomočjo neke ženske pobegnil. Klatil se je po Sloveniji ter Hrvatski sam in v družbi drugih lopovov ter se preživljal z vlogi ter s tatvinami. Opasnega vlomilca sedaj zaslišujejo, da bi iztisnili iz njega imena tovarišev.

Konj utonil. Na Štefanovo popoldne sta sedla na Bledu na sani izvošček Jurca in otoški cerkovnik Bijol. Hotela sta se sankati po ledu na blejski otok. Ko sta že bila blizu cilja, se je udrla razpokana ledena plošča pod konjem, ki je takoj zginil pod ledom in so ga izrekli mrtvega. Oba sankarja sta imela to srečo v nesreči, da se je konj pri pogrezanju v vodo in pod led slučajno odprel, sicer bi bila tudi oba možakarja postala žrtev globin Blejskega jezera.

Vlom v lekarno. Na Bledu je vlomil neznanec v lekarno »Zlatorog«. Vlomilec je iskal denar, na katerega pa ni naletel v taki svoti, da bi se bil vlom izplačal.

Požar za božične praznike. V Š. Rupertu na Dolenjskem je pogorela za Božič hiša branjevki Ivani Florjančič

iz Kamnja. Par dni pred prazniki je odšla v Trst k sestri na obisk, kamor so ji poslali brzovjavko, da ji je v odsotnosti pogorela hiša. Kdo bi bil požigalec, še ni znano.

Nova zaloga nabožnih predmetov je dospela, posebno križev, kipov, slik in podobice itd. Naročujte pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru!

Sanatorij v Mariboru, Gosposka 49, tel. 23-58, zopet odprt. Prosta izbira zdravnikov. Cene zmerne. Vodja primarij dr. Černič. 867

Denarnice za drobšč kupite najbolje v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Predivo in konopljo vam izdelam v vrvarsko blago. Šinkovec Anton, Celje, Dečkov trg.

Glasi iz ljudstva.

I.

(Dopis iz mariborske okolice.)

Pred 13 leti sem prišel v okolico Maribora. Zbežal sem pred italijanskimi fašisti iz Istre. V Istri smo imeli prav lep list »Pučki Prijatelj«, kateri nam je bil v resnici prijatelj. Po preselitvi sem težko pogrešal list, ker sem bil nanj navajen. Treba je bilo naročiti enega tukajšnjih listov. Oglel sem si dnevnike in tednike. Rad bi se bil naročil na »Slovenca«, pa je predrag za mene. Takoj sem se odločil za »Slovenskega gospodarja«. Mislil sem si: to je star slovenski list, stari borec za narodne in gospodarske zadeve, tega si naročim. Je že torej 13. leto, odkar sem naročnik »Slovenskega gospodarja«. Sem popolnoma zadovoljen z njim ter mu obljubljam, da ga ne bom zapustil, dokler bom mogel čitati časopise. Kaj bi delali brez njega moji otroci, ki si ga skrivajo drug drugemu, dokler ga ne prečitajo!

Ako bi ljudje pametni bili, bi »Slovenskega gospodarja« lahko dvakrat izhajal na teden, mogoče za isto naročnino, ako bi vsaka hiša imela naš list. Ni treba, da

tu štejemo gospodo; samo nas kmetov in delavcev je dovolj.

Imel sem priliko, da sem prišel v hišo nekakega delavca, s katerim smo si bili prijatelji. Našel sem na mizi časopis, kateri ni našega mišljenja. Imel sem pri sebi zadnjo številko »Slovenskega gospodarja«. Dal sem mu jo, da jo prečita; obenem sem izpregovoril nekaj bodrilnih besed. Obljubil mi je, da bo oni časopis vrnil in »Slovenskega gospodarja« naročil. Kar je obljubil, je tudi storil. To je bilo lani. Letos pa sem pridobil drugega. Tako bi moral vsak dober krščanski narodnjak agitirati. V resnici nespameten je tisti, ki se naroči na časopise, kateri so se rodili po vojni v dobi največjih strankarskih strasti. Čitajmo samo krščanske liste, ki nam najboljše pomagajo, da prav vzgajamo našo mladino!

II.

(Dopis obrtnika iz ljutomerske okolice.)

Da bo resnica in pravica v naših domovih, potrebujemo tebe, »Slovenski gospodar«. Tebe mora, akoravno gre težko, naročiti vsak zaveden katoliški Slovenec. »Slovenski gospodar« je pogumen borilec za resnico in pravico, ter vztrajen in zvest prijatelj slovenskega ljudstva. Velik je vzgojni pomen krščanskega časopisa. Mladina, ki se skrbno izogiba slabih knjig in časnikov ter čita samo dobre in krščanske, se bo razvila v dobre kmete, gospodarje, obrtnike in delavce, v zavedne katoličane in zveste državljane. »Slovenski gospodar« bodi naša moč in naša bramba zoper protiverski strup, ki ga širijo nekateri med ljudstvom, osobito med mladino. Zato mora imeti »Slov. gospodar« prostor v vsaki slovenski hiši, ker brez njega bi omagal kmet, obrtnik in delavec. »Slovenski gospodar« nas je poučeval in bodril v najtežjih časih, on bo to storil tudi v bodočnosti. Zato obnovimo naročnino! Pri-

dobivajmo novih naročnikov! Mladina na plan, gre predvsem za tebe in tvojo bodočnost!

*

Sv. Lenart v Slov. goricah. Tako lepega in ganljivega božičnega večera še nismo doživeli, odkar obstoja naše društvo »Zarja«. Blaženi mir nas je obdajal na sveti večer, ko smo spremljali v mislih potek igre »Gobavi vitez«, katero so ponovili na Štefanovo. Igra je globoko v srce segajoča, da se je v natlačeni dvorani vsako oko zasolilo. Saj so nas tako lepo prepričali igralci z vsebino igre, da kdo ima zaupanje v Boga, ne bo nikdar zapuščen, naj je še tako nesrečen. Ob koncu so zapeli šentlenarški slavski svetonočno himno. Pod vodstvom našega g. kaplana je naše društvo lepo vzcvetelo, kakor krasni pomladni dan sredi mrzle zime. Prirejajo se igre za igro, vesele in žalostne, da dobi zlasti mladina pouk in zabavo ter da ne zaide na slaba pota.

Petrovče. V sporazumu z našim društvom priredi prostovoljna gasilska četa v St. Janžu

pri Velenju v dvorani društva »Gospodar« na Kraljevo dne 6. januarja, ob 2. uri popoldne, prelepo igro »Revček Andrejček«, ki je polna vzgojnih naukov v priprosti in šaljivi obliki. Je to prava ljudska igra, ki se je povsod priljubila, kjerkoli se je igrala. Igra je obširna in traja nad tri ure. Ker je bilo naše društvo že dvakrat deležno ljubeznive gostoljubnosti šentjanškega društva, hočemo jim ob priliki njihovega gostovanja pri nas pokazati vsaj isto gostoljubnost in napolniti obširno Jelovšekovo dvorano. Pred igro ob dveh bo imel g. šentjanški župnik slovesne večernice v Marjini cerkvi. Na veselo svidenje, da preživimo v žalostnih časih vsaj nekaj prav prijetnih uric!

St. Ilj pri Velenju. Naši gasilci priredijo v nedeljo dne 7. januarja, ob tri četrt na tri popoldne v prostorih tukajšnje osnovne šole tri-dejansko veselohro »Dve nevesti«. Poleg igre nastopi tudi pevski odsek tukajšnjih gasilcev. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilskega orodja, se vsi domači in sosedje prav vljudno vabite!

Vrhi pri Starem trgu. (Mlada žrtev smučarstva.) Na sveti dan opoldne se je smučal na travniku pod domačo hišo 13letni Maks Hornik, učenec šole Sele-Vrhi. Po nesreči pade in sicer prav na palico, s katero se je porival, na ročaj stare metle. Ostrina palice mu predre obliko in se mu zasadi v telo ter rani čreva in želodec. Nesrečni fant, zelo talentiran ter priden, da smo ga nameravali letos poslati v gimnazijo v Maribor, a zaradi denarne krize na žalost nismo mogli, je v noči navrh izdihnil. Pogreb je bil na dan nedolžnih otročičev, v katerih blaženi družbi je, upamo, zdaj tudi Maks, ob veliki udeležbi otrok šole Sele-Vrhi in odraslih na pokopališču v Starem trgu. Počivaj v miru, blagi Maks!

Sv. Urban nad Mariborom. V sv. pismu stare zaveze čitamo, kako so tedanja ljudstva postavljala žrtvenike in opravljala daritve na višinah. Stari Slovani kot pagani in potem

pokristjanjeni so radi stavili svoja svetišča na višjih dalekovidnih mestih. Eno takih svetišče je podružna cerkev sv. Urbana. Kdo je še ni videl vsaj od daleč? Saj je daleč na okoli vidna ter tudi nudi krasen razgled. Kogar pripelje pot v Maribor, mu ne bo žal, ako se potruži na vrh sv. Urbana. Na čisto svojski način smo tukaj obhajali 1900letni jubilej Kristusovega trpljenja. Odkar se beli ta cerkva v daljavo, smo letos prvič obhajali polnočno in zorno daritev sv. maše in sicer v zahvalo božji dobrotljivosti, da se je druga božja oseba ponižala v podobi deteta na to solzno dolino. Kljub neizgazenim potom je obiskalo obe božji službi toliko ljudi kot ob žegnanju. Vse priznanje g. kaplanu dr. Antonu Trstenjaku in moškemu pevskega zboru iz Kamnice. Vzlje temu, da se je o tej nameri zaznalo šele predzadnji dan, je bil obisk prav lep. Med vsemi obiskovalci je vladalo pravo slovesno božično razpoloženje.

Jarenina. Zadnjič smo poročali o smrti naših dveh uglednih mož prav na kratko, a zasluzila, da se jim posveti v »Slovenskem gospodarju« daljši spomenik. Priobčujemo posla-

Podzemeljska tabo-rišča.

Kljub krizi, ki gnja tudi Ameriko, so nagromadeni po kletnih prostorih Njujorka in drugih ameriških vele mest milijonski zakladi. Po najbolj bogati njujorški ulici, po Wallstreetu, so se v zadnjem času množili roparski napadi na pod zemljo skrite ter zavarovane zaklade. Radi tolovajskih napadov je sklenila mestna uprava, da bo zavarovala najbogatejšo ulico. Zbrali so 5 tisoč uradnikov v posebno četo, ki je oborožena s strojnimi, z bombami za soljenje, z revolverji ter puškami, in čuva nad podzemeljskimi zakladnicami

Januš Golec:

KRUCI

Ljudska povest po zgodovinskih virih.

Uvod.

Še danes slišimo po Prlekiji iz ust priprostega naroda besedo: »Kruc«. Prleki radi govorijo: »Paj ti, kruc. Kruci tirkn. Kruci negi itd.« Ako bi vprašali, kaj je to: kruc, kruci tirkn, bi najbrž ne dobili pojasnila, čeravno je povzročalo v dobi turških vpadov v Slovenijo med Muropoljci ime »kruc« več upravičenega strahu nego — »turek«.

Odkod torej ime »kruci«?

Madžari niso bili in najbrž ne bodo Slovencem dobri sosed. Odkar so se pojavili na današnjem Ogrskem, so bili šiba božja za sosedne Slovence.

Ne bom razlagal, kako je zgledala soseščina Madžarov in Slovencev po današnjem Murskem polju pred avstrijskim cesarjem Maksimilijanom I. (1493 do 1519). Prvo sled Krucev zasledimo baš pod tem vla-

darjem. Gospodarji vzhodne Evrope so bili tedaj Turčini. Zapad se je skušal otresti neznosnega turškega jarma z organizacijo in izvedbo križarskih vojn. Ko so prodirali Turki po evropskih tleh, so zadeli za Bolgari ter Srbi na Madžare. Najbrž sorodna kri Turkov in Madžarov, posebno med ogrskimi plemiči ter turškimi vojskovodji, jih je naglo zblížala. Saj je obče znano iz zgodovine, kako so slavili madžarski imenitniki na škodo celotne zapadne Evrope s turškimi vpadniki desetletja trajajoče pobratimije.

Razmere med graščino in podložniki so bile tako napete za časa vladanja Maksimilijana I., da sta se znašla v »puntu« (uporu) proti bogatejšemu graščaku obubožani plemič in kmet, katerega je plenil poleg grajskega valpeta še Turčin, napram kateremu je bil povsem nezavarovan. Dopustna je trditev, da je bil srd na grajsko nenasitno gospodo v dosti slučajih hujski nego na Turka. Jeza na plemenite krščanske zatiralce kmetskega stanu je ustvarila organizacijo madžarskih »Krucev«. Ogrski plemenitaš je paševal po dobro utrjenih gradovih in z manjšimi, krajevnimi upori napram domačim mogočnjakom ni bilo nikdar kaj pomagano. Da se vsaj nekoliko omeji